



# Green Deal van Netbeheer Nederland met de Rijksoverheid

## Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelend als bestuursorgaan, tezamen hierna te noemen: Rijksoverheid;
2. Netbeheer Nederland, vereniging van Energienetbeheerders in Nederland, vertegenwoordigd door haar voorzitter, de heer Ir. J.J. Fennema, hierna te noemen Netbeheer Nederland.

Hierna tezamen genoemd: Partijen;

## Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.

1. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
2. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
3. In de Green Deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op (decentrale opwekking van) energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, water en mobiliteit. Deze initiatieven kunnen vervolgens ook als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
4. De voor de Green Deal geïnventariseerde projecten van initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van een Green Deal kunnen daarna toepasbaar zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de rijksoverheid tegenover staat.
5. Voor de toekomstige energievoorziening zijn netwerken met een grotere variëteit en flexibiliteit noodzakelijk. Netbeheerders willen een actieve rol spelen in deze systeeminnovatie. De netbeheerders en de netinfrastructuur die zij beheren, vormen een belangrijk scharnier voor Nederland in het proces van energietransitie. Door hun onafhankelijke positie en hun aandacht voor de lange termijn zijn de netbeheerders bij uitstek in staat om vernieuwingen in relatie tot de netten te introduceren en te implementeren voor de afnemers, opdat een veilige, betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening nu en in de toekomst wordt gewaarborgd.
6. De missie van de energienetbeheerders verenigd in de branchevereniging Netbeheer Nederland is het veilig, betrouwbaar en betaalbaar transporteren van energie en het faciliteren van de transitie naar een duurzame energievoorziening. De strategie van de netbeheerders is gericht op het bevorderen van een proactieve dienstverlening aan klanten en maatschappij om te garanderen dat de infrastructuur de duurzame productie en afname kan accommoderen.

7. Vanuit de ambitie de transitie naar een duurzame energievoorziening optimaal te faciliteren, vervullen netbeheerders meerdere rollen. Deze rollen variëren van het creëren van randvoorwaarden en het flexibel invullen van de wettelijke taken tot het fungeren als katalysator en initiator bij projecten die bijdragen aan een duurzame energievoorziening.
8. De netbeheerders willen door middel van deze Green Deal tussen Netbeheer Nederland en de Rijksoverheid afspraken maken om betere randvoorwaarden te creëren en gezamenlijke barrières op te heffen zodat concrete initiatieven in deals met individuele netbeheerders voortvarender kunnen worden gerealiseerd.

## **De Green Deal tussen Partijen betreft de volgende onderwerpen:**

### **1. Netbeheerders faciliteren de versnelling van de energieverduurzaming**

De verduurzaming van de energievoorziening heeft gevolgen voor de gas- en elektriciteitsnetten in Nederland. Een toename van wisselende elektriciteitsproductie uit zonne- en windenergie vereist bijvoorbeeld extra investeringen in de netten. En een toename van het aandeel decentraal opgewekte energie vraagt om nieuwe functies van netten, zoals tweerichtingsverkeer, zowel bij elektriciteit als gas. De netbeheerders willen als maatschappelijk verantwoorde ondernemers actief bijdragen aan een duurzame energievoorziening, door daar waar mogelijk bij te dragen aan innovatie en duurzaamheid. Dit vereist dat de regulering zich niet alleen richt op kostenefficiëntie, maar ook ruimte biedt voor investeringen in de netwerken die noodzakelijk zijn voor de verduurzaming van de energievoorziening.

#### *Initiatief*

Netbeheerders kiezen voor een brede maatschappelijke taakopvatting. Zij investeren in netten die niet alleen veilig, betaalbaar en betrouwbaar zijn, maar die ook in staat zijn om de omslag naar een duurzame energievoorziening mogelijk te maken. Dit komt onder andere tot uiting in concrete initiatieven op het gebied van smart grids, energiebesparing in de gebouwde omgeving, elektrisch vervoer en biogas en groen gas. Netbeheerders onderzoeken daarbij naast de technische haalbaarheid ook de juridische mogelijkheid en de investeringszekerheid om toekomstgerichtheid en duurzaamheid in samenhang te brengen met veiligheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid.

#### *Tegenprestatie Rijksoverheid*

De Rijksoverheid deelt dat de taakopvatting van netbeheerders niet alleen gericht dient te zijn op kostenefficiëntie maar ook op een toekomst waarin het inpassen van duurzame energie in de netten centraal staat. De regulering moet netbeheerders de ruimte geven om te investeren in netten ten behoeve van de voorzieningszekerheid en de inpassing van duurzame energie, onder andere door het mogelijk maken van tweerichtingsverkeer voor zowel gas als elektriciteit. Tevens wordt een redelijk rendement als uitdrukkelijk criterium voor de vaststelling van de regulering benoemd. Indien nodig zal de Rijksoverheid, zoals ook opgenomen is in het Energierapport 2011, de taakopvatting in de wet- en regelgeving verankeren.

### **2. Proeftuinen smart grids**

Smart grids en slimme energiesystemen zijn noodzakelijk op termijn en bieden nu al kansen. Keuzes ten aanzien van intelligente netten zijn ook op strategisch niveau van belang voor de samenleving, met name in relatie met elektrisch vervoer en de inpassing van duurzame (decentrale) energie.

#### *Initiatief*

Netbeheerders geven invulling aan de 'Road Map Smart Grids' van Netbeheer Nederland, en investeren in innovatieve ontwikkelingen en projecten in het kader van deze Road Map. Concrete experimenten die netbeheerders ontplooiën betreffen projecten in onder andere Zwolle, Breda, Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Deventer, Lochem en Laafden.

Daarnaast gaan netbeheerders, in bovengenoemde projecten - dan wel binnen en rondom proeftuinen voor smart grids die door de minister van EL&I worden gesubsidieerd - de juridische ruimte verkennen voor nieuwe arrangementen en van mogelijke oplossingen voor knelpunten in de sfeer van de regelgeving. Met name gaat het hierbij om de volgende nieuwe arrangementen en knelpunten in de sfeer van de regelgeving:

- ruimte voor het toepassen van tariefincentives voor afnemers;
- mogelijkheden voor de netbeheerder op het gebied van de opslag van elektriciteit of gas.

#### *Tegenprestatie Rijksoverheid*

De Rijksoverheid heeft voor bedrijven € 16 miljoen subsidie beschikbaar gesteld voor proeftuinen intelligente netten, met aanvullend daarop een innovatieprogramma dat door Agentschap NL wordt uitgevoerd gericht op kennisontwikkeling en kennisuitwisseling. Mede met behulp van de ervaringen die in en rondom de proeftuinen worden opgedaan, wordt gekeken hoe belemmerende regelgeving kan worden aangepakt. De Rijksoverheid zal maatregelen nemen en waar nodig en mogelijk wet- en regelgeving aanpassen. Onder meer ten aanzien van de hierboven door de netbeheerders gesignaleerde arrangementen en knelpunten voor tariefincentives voor afnemers en tijdelijke opslag in de vorm van buffering van elektriciteit en gas.

In overleg met de NMa en waar nodig met de Europese Commissie zal de Rijksoverheid bezien waar in het kader van gespecificeerde proeftuinen tijdelijke uitzonderingen op de elektriciteit- en gaswet zullen worden toegestaan voor zover de Europese regelgeving hier ruimte toe laat. De Rijksoverheid zal hiervoor bijvoorbeeld gebruik maken van de Crisis- en Herstelwet die de mogelijkheid biedt om in een AMvB dergelijke uitzonderingen vast te leggen.

Daarnaast is per 1 juli 2011 is een nieuwe wettelijke procedure in werking getreden die netbeheerders vooraf zekerheid biedt voor investeringen in de uitbreiding van de netten, waaronder uitbreiding van functionaliteit. De Rijksoverheid beschouwt hiertoe ook investeringen in toepassingen die de netbeheerders doen in proeftuinen. De Rijksoverheid zal hierover met de NMa in overleg treden.

In het kader van de topsectorenaanpak (ook voor energie) kan stimulering van technische ontwikkeling en productie van toepassingen plaatsvinden. Dit biedt mogelijkheden voor initiatieven van netbeheerders in samenwerking met bedrijven en kennisinstellingen.

### **3. Energiebesparing in de gebouwde omgeving**

Een kleine 40% van het Nederlandse energiegebruik vindt plaats in de gebouwde omgeving. Er liggen belangrijke kansen om het tempo van energiebesparing in de gebouwde omgeving te versnellen.

Energiebesparing wordt onder meer gestimuleerd met de komst van de slimme meter. Er ontstaat een beter inzicht in het energieverbruik en daarmee betere aanknopingspunten voor energiebesparing. Hierbij is het nodig dat er voldoende aanbod ontstaat van energiebesparingsdiensten, displays op de slimme meter, en aanverwante toepassingen.

Een andere uitdaging ligt in de terugverdientijden van energiebesparende maatregelen. Met name speelt dit bij particuliere eigenaren die vroegtijdig verhuizen. In het kader van de Blok voor Blok aanpak van het ministerie van BZK kan via projecten op grote schaal ervaring worden opgedaan met mogelijke oplossingen hiervoor.

#### *Initiatief*

De netbeheerders starten op 1 januari 2012 met de kleinschalige uitrol van de slimme meters. Netbeheerders zullen in samenwerking met marktpartijen het initiatief nemen voor pilots met energiebesparingsdiensten, displays en aanverwante diensten. In samenwerking met het AgentschapNL worden de besparingseffecten van de slimme meter gemonitord.

Daarnaast zullen netbeheerders van geval tot geval beoordelen of en hoe participatie in bijvoorbeeld de Blok voor Blok aanpak de gewenste energiebesparing kan verbeteren/versnellen, waarvan ook oplossingen voor terugverdientijden van energiebesparende maatregelen een onderdeel kunnen zijn. Zo hebben netbeheerders door middel van het project 'Energie in Beeld' een instrument ontwikkeld voor gemeenten om het energiegebruik beter in beeld te krijgen.

#### *Tegenprestatie Rijksoverheid*

De Rijksoverheid vindt het van belang dat de uitrol van de slimme meters gepaard gaat met het aanbieden van energiebesparingdiensten door de markt. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen marktpartijen en netbeheerders. De Rijksoverheid zal hierbij zonnodig een regierol vervullen.

In het kader van de Blok voor Blok benadering zal de Rijksoverheid de wettelijke mogelijkheden voor activiteiten van netbeheerders nader verkennen, en zullen eventuele afspraken worden vastgelegd in aparte Green Deals voor Blok voor Blok. De levering van verbruiksgegevens op het niveau van het postcodegebied aan gemeenten en woningcorporaties vormt hiervoor een bouwsteen, evenals een verkenning van de optie om afbetaling van energiebesparende maatregelen te koppelen aan de woning.

## **4. Biogas en Groen Gas**

Netbedrijven en netbeheerders spelen een belangrijke randvoorwaardenscheppende rol bij het van de grond krijgen van biogas- en groen gas projecten.

De mogelijkheden voor productie van groen gas kunnen worden vergroot door de mogelijkheden voor de afzet daarvan te vergroten. Dit kan door tweerichtingsverkeer op de netten mogelijk te maken middels overstortvoorzieningen, waardoor voorkomen kan worden dat groen gas opgesloten raakt in een net op regionaal niveau.

#### *Initiatief*

Om meer groen gas invoeding op het gasnet mogelijk te maken wordt gewerkt aan innovaties zoals overstort van het regionale net van de regionale netbeheerder naar het net van de landelijke netbeheerder GTS (Groningen en Wijster).

Netbeheerders kunnen hierbij tegen de grenzen van hun wettelijke taken en mogelijkheden oplopen. Om de markt goed te kunnen faciliteren, worden er oplossingen gezocht om groen gas in het bestaande net te kunnen accommoderen waarbij de netbeheerders de meest efficiënte projecten voor invoeding van groen gas faciliteren dan wel stimuleren bijvoorbeeld door te bezien waar de meeste capaciteit in het net is.

Daarnaast ontstaat de noodzaak voor investeringen in 'overstort-voorzieningen' die nodig kunnen zijn om groen gas van een net met een lagere druk naar een net met een hogere druk te kunnen pompen.

Momenteel worden de mogelijkheden voor een overstort-voorziening op meerder plaatsen onderzocht, o.a. in Groningen. Andere voorbeelden zijn gasbuffering en het centraal verstromen van een overaanbod aan gas.

Ook zijn vergunningverlening en toetsing aan voorwaarden nog onvoldoende standaard. De ambitie is om dit als routinezaak te kunnen afhandelen.

#### *Tegenprestatie Rijksoverheid*

De Rijksoverheid gaat in overleg met de NMa om te bezien welke investeringen in overstortvoorzieningen die de mogelijkheden voor invoeding van groen gas vergroten, via de tarieven terugverdiend kunnen worden.

De Rijksoverheid zal dit in eerste instantie benaderen naar analogie van investeringen in intelligente netten. De wettelijke procedure die per 1 juli in werking is getreden biedt netbeheerders vooraf zekerheid voor investeringen in uitbreiding van de netten, waaronder uitbreiding van functionaliteit.

## 5. Elektrisch vervoer

Het kabinet wil Nederland ontwikkelen tot een aansprekend testland voor elektrisch rijden en hiermee eveneens een impuls geven aan duurzame bedrijvigheid. Het Nederlandse bedrijfsleven en kennisinstellingen kunnen een goede positie verwerven in een snel ontwikkelende mondiale markt. In het plan van aanpak 'elektrisch vervoer in de versnelling' wordt aangegeven hoe Nederland de komende periode moet uitgroeien tot een aansprekende internationale testomgeving. Daarvoor wordt ingezet op zo'n 15.000-20.000 auto's in 2015 met een voldoende dekkende en goed werkende laadinfrastructuur en dienstverlening daar omheen.

De uitrol van laadinfrastructuur is cruciaal voor het welslagen van de ambitie van een goedlopende internationale testmarkt. Overheid en marktpartijen ontwikkelen momenteel gezamenlijk een marktmodel voor laad- en betaalinfrastructuur. Netbeheerders en Netbeheer Nederland spelen hierin een actieve rol.

### *Initiatief*

De netbeheerders hebben via de Stichting E-laad het initiatief genomen tot het realiseren van een basisinfrastructuur van maximaal 10.000 openbare oplaadpunten voor elektrische auto's, samen met gemeenten, automobilisten en andere partners. Hiertoe investeren de netbeheerders 25 miljoen euro, zonder dit via de tarieven ten laste van de afnemers te laten komen. De netbeheerders willen aldus ervaring opdoen met de effecten op het elektriciteitsnet van het gebruik en opladen van elektrische auto's. Het betreft uitsluitend laadpunten in de publieke ruimte.

De voorwaarden waaronder de laadpunten worden aangeboden aan vragende partijen (bijvoorbeeld gemeenten) zijn niet marktverstorend en hebben per definitie een tijdelijk karakter om de gewenste marktontwikkeling op gang brengen. De Stichting staat open voor toetreding van geïnteresseerde partijen die ook actief willen worden in het plaatsen van laadinfra in de publieke ruimte.

### *Tegenprestatie Rijksoverheid*

De Rijksoverheid staat positief ten opzichte van dit initiatief en heeft de stichting E-laad verzocht om door te gaan met het investeren van de gereserveerde 25 miljoen euro, om zo een basisinfrastructuur van openbare oplaadpunten voor elektrische auto's te realiseren.

De Rijksoverheid zal bevorderen dat stakeholders effectief worden betrokken bij de ontwikkeling en implementatie van het marktmodel, dat de voortgang ervan wordt bewaakt, en is bereid daar waar nodig een regierol te nemen.

De Rijksoverheid erkent de grote impact van elektrisch vervoer op de energie-infrastructuur en het belang van een efficiënte inpassing van elektrische laadinfrastructuur in de energienetten. De Rijksoverheid zal de regierol op zich nemen om de randvoorwaarden hiervoor te onderzoeken.

## Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015.

Alle in deze Green Deal genoemde projecten worden zo snel mogelijk, doch uiterlijk binnen 12 maanden na ondertekening door de Rijksoverheid en de initiatiefnemers nader uitgewerkt, waarbij de wederzijdse verplichtingen nader worden vastgelegd.

Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie  
Drs. M.J.M. Verhagen

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties  
mr. J.P.H. Donner

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu  
J.J. Atsma

De voorzitter van Netbeheer Nederland  
Ir. J.J. Fennema



Ministerie van Economische Zaken,  
Landbouw en Innovatie



Ministerie van Binnenlandse Zaken en  
Koninkrijksrelaties



Ministerie van Infrastructuur en Milieu